

نشریه گنجینه اندیشه

بهار ۱۴۰۴

(فلسفه، منطق، اجتماعی)

شماره نشریه: ۳ بهار ۱۴۰۴

مدیر مسئول: مهدی اردوخانی

سر دبیر: متین دباب

صاحب امتیاز نشریه: کانون اندیشه دانشگاه صنعتی تبریز

عنوان نشریه : نشریه گنجینه اندیشه

فصل بهار

(فلسفی - منطقی - اجتماعی)

شماره نشریه: شماره ۳ بهار ۱۴۰۴

صاحب امتیاز: کانون اندیشه دانشگاه صنعتی تبریز

مدیر مسئول: مهدی اردوخانی

سر دبیر: متین دباب

صفحه آرایی- گرافیک - طراح: معصومه کیانی

طراح گرافیک جلد نشریه: سیده بهناز زحمتکش

ویراستار ادبی و فنی: متین دباب، معصومه کیانی

تیم نشریه : مهدی اردوخانی، متین دباب، معصومه کیانی،

سیده بهناز زحمتکش، زریان مولودی

نشانی ارتباطی:

کانال رسمی کانون اندیشه در ایتا: [EITAA.COM/ANDISHE_MOTAHAR_TUT](https://eitaa.com/andishe_motahar_tut)

کانال رسمی کانون اندیشه در تلگرام: [T.ME/ANDISHE_MOTAHAR_TUT](https://t.me/andishe_motahar_tut)

صفحه رسمی کانون اندیشه در اینستاگرام: [@ANDISHE_MOTAHAR_TUT](https://www.instagram.com/andishe_motahar_tut)

سر فصل ها:

- ۰۱ **** مشخصات
- ۰۵ **** سخن سردبیر
- ۰۶ **** منطق پلی میان عقل و واقعیت
- ۰۶ **** مقدمه
- ۰۷ **** منطق چیست؟
- ۰۷ **** قضیه یا گزاره
- ۰۸ **** استدلال
- ۰۸ **** استنتاج
- ۰۹ **** تعریف استقرا
- ۰۹ **** انواع استقرا
- ۱۰ **** فواید آشنایی و یادگیری منطق
- ۱۱ **** از تفکر منطقی تا جامعه ای متمدن
- ۱۲ **** نخستین گام های تفکر منطقی در تاریخ
- ۱۲ **** (1) یونان باستان (قرن ششم تا چهارم پیش از میلاد مسیح)
- ۱۲ **** (2) هند (قرن هشتم تا سوم پیش از میلاد مسیح)
- ۱۲ **** (3) چین (حدود قرن ششم پیش از میلاد مسیح)
- ۱۳ **** تعصبات و محدودیت ها
- ۱۳ **** (1) پیشرفت علوم و روش علمی
- ۱۳ **** (2) توسعه ریاضی و فناوری
- ۱۴ **** (3) گسترش نهاد های آموزشی و دانشگاه

- 4) تاثیر بر زندگی اجتماعی و فلسفه ***** ۱۴
- 5) ارتباط با فناوری و هوش مصنوعی در عصر دیجیتال ***** ۱۴
- منطق در خدمت بشر ***** ۱۵
- 1) گذرا از خرافات به علم ***** ۱۵
- 2) رد ایده زمین محوری ***** ۱۵
- 3) رد خرافات پزشکی ***** ۱۵
- 4) تحول در حقوق و عدالت ***** ۱۵
- 5) پیشرفت در منطق ریاضی و فلسفه ***** ۱۵
- 6) تحلیل اخلاقی و فلسفی ***** ۱۵
- 7) پیشگیری از شیوع بیماری ها با علم بهداشتی ***** ۱۶
- 8) جلوگیری از فاجعه هسته‌ای ***** ۱۶
- 9) پیشگیری از فاجعه زیست محیطی ***** ۱۶
- 10) حفاظت از جان مردم در فجایع طبیعی ***** ۱۶
- 11) حل بحران های غذایی و کشاورزی ***** ۱۷
- 12) مدیریت واکنش به شایعات و هراس عمومی ***** ۱۷
- 13) مبارزه با تعصبات نژادی و اجتماعی ***** ۱۷
- قدرت تفکر منطقی در تاریخ ***** ۱۸
- جنگ جهانی اول ***** ۱۸
- قتل عام ارمنی ها ***** ۱۸
- جنگ ویتنام ***** ۱۹

۱۹	محاكمه جادوگری در سالم *****
۱۹	هولوکاست *****
۲۰	فاجعه چرنوبیل *****
۲۰	جنگ های صلیبی *****
۲۰	قحطی بنگال *****
۲۱	تقسیم آلمان و فروپاشی دیوار برلین *****
۲۱	بحران قحطی بزرگ در ایران *****
۲۲	جمع بندی و پیشنهاد آخر *****
۲۳	منابع *****
۲۳	اعلان ها *****
۲۵	رفرنس ها *****
۲۸	حرف آخر *****
۲۹	شناسه نشریه *****

سخن سردیر

بنام خرد، ناخدای بشر
خرد ره گشای تو در خیر و شر
خرد ناخداوند هر با خداست
خرد هم خداوند هم ناخداست

نوشتن را از یک نیاز شروع کردم: نیازی به فهمیدن.
در هیاهوی شعارها، اطلاعات، و کلیشه‌ها، جایی برای فکر کردن واقعی نیست مگر اینکه
خودت آن فضا را بسازی.
نشریه دانشجویی یک بستر تمرین تفکر و گفت‌وگوی بی‌واسطه است جایی برای آزمودن
اندیشه‌ها و تجربه کردن مسئولیت اندیشیدن.
نشریه شماره ۳ با محوریت فلسفه، منطق و اجتماعی را به مسئله‌ای اختصاص دادیم که به
ظاهر تنوریک، اما تأثیر مستقیم بر زندگی جمعی ما دارد: منطق باتکاهی اجتماعی و عینی.
از همه همراهان اندیشمند و پرتلاش نشریه سپاس گزارم.
همچنین از تو، خواننده گرامی، دعوت می‌کنم اگر دغدغه‌ای داری، اگر ایده‌ای در ذهن
داری، اگر پرسشی در دلت مانده، به ما پیوندی. این نشریه تنها با مشارکت شما زنده می‌ماند.

متین دباب
سردیر نشریه گنجینه اندیشه

منطق پلی میان عقل و واقعیت

نویسنده: متین دباب

کارشناسی فیزیک، دانشگاه صنعتی تبریز

محقق حیطه فلسفه - الهیات و پژوهشگر مسائل اجتماعی

پست الکترونیک: MATINDABAB84@GMAIL.COM

کلمات کلیدی:

منطق، تاریخ باستان، فلسفه، عقلانیت، خرافات، تفکر منطقی، منطق در زندگی، منطق در جامعه، استدلال، استنتاج، قیاس، استقرا، حل بحران‌ها

سخنی با مخاطب:

با درود خدمت خوانندگان عزیز، هدف من از نوشتن این مقاله صرفاً آشنایی با منطق نیست. منطق سلاحی قدرتمند برای جلوگیری از ریسک‌های بی پایه و تصمیمات نادرست است؛ ابزاری که با نیروی استدلال و تفکر نقادانه، خرافات را به چالش می‌کشد و ادعاهای پوچ و بی اساس شیادان و نابخردان را بی اعتبار می‌سازد. در دنیایی که جوامع با بمباران اطلاعات غلط و باورهای اشتباه مواجه است که به دلیل تکرار مداوم، گاه معقول به نظر می‌رسند، استفاده از منطق اهمیتی دوچندان پیدا میکند. این مقاله، با رویکردی عینی و هدفمند با نشان دادن خدمات منطق به بشر و جلوگیری از حوادث، تلاش دارد کاربرد منطق در شناخت چالش‌ها و مقابله با این چالش‌ها ارائه دهد.

مقدمه

نوشته‌ای که قصد دارد مخاطب را با یکی از مهم‌ترین شاخه‌های دانش بشری، یعنی «منطق»، آشنا کند. منطق به عنوان ابزاری برای سامان دهی به افکار، ارزیابی استدلال‌ها و دستیابی به شناختی دقیق‌تر از حقیقت، از دیرباز نقش اساسی در رشد و پیشرفت علوم مختلف داشته است. این علم، پلی میان تفکر روزمره و دقت ریاضی وار است که با ارائه ساختاری نظام مند، کمک می‌کند تا نه تنها در مباحث علمی، بلکه در زندگی روزمره نیز تصمیم‌هایی آگاهانه‌تر و منطقی‌تر بگیریم.

منطق چیست؟

منطق به زبان ساده، علمی است که به ما کمک می کند درست فکر کنیم و از استدلال های غلط پرهیز کنیم. منطق قواعدی را برای تفکر صحیح ارائه می دهد و کمک میکند تا استدلال های خود را بررسی کنیم و بفهمیم که آیا نتیجه گیری های ما درست هستند یا نه.

تعریف ساده تر:

منطق یعنی یاد گرفتن اینکه چگونه فکر کنیم که نتیجه های اشتباه نگیریم.

مثال: اگر کسی بگوید ”همه گربه ها دم دارند. این حیوان دم دارد، پس حتما گربه است“، شما با منطق می توانید بفهمید که این نتیجه گیری اشتباه است.

اشتباه این استدلال در این است که از وجود یک ویژگی (دم داشتن) نتیجه گرفته شده که حتما حیوان گربه است نتیجه گیری معتبر نیست، چون ممکن است حیوانات دیگری هم دم داشته باشند.

مفاهیم پایه منطق چیست؟

مفاهیم پایه ای منطق شامل ابزارها و اصولی است که برای استدلال صحیح به کار می رود. در اینجا مهم ترین مفاهیم را به زبانی ساده توضیح می دهیم:

قضیه یا گزاره (PROPOSITION)

قضیه یک جمله است که یا درست است یا غلط، اما هر دو حالت را نمی تواند هم زمان داشته باشد.

نکته: قضیه حالت بینابین ندارد که به این اصل، دو ارزشی بودن می گویند.

مثال:

”خورشید می تابد“ (درست)

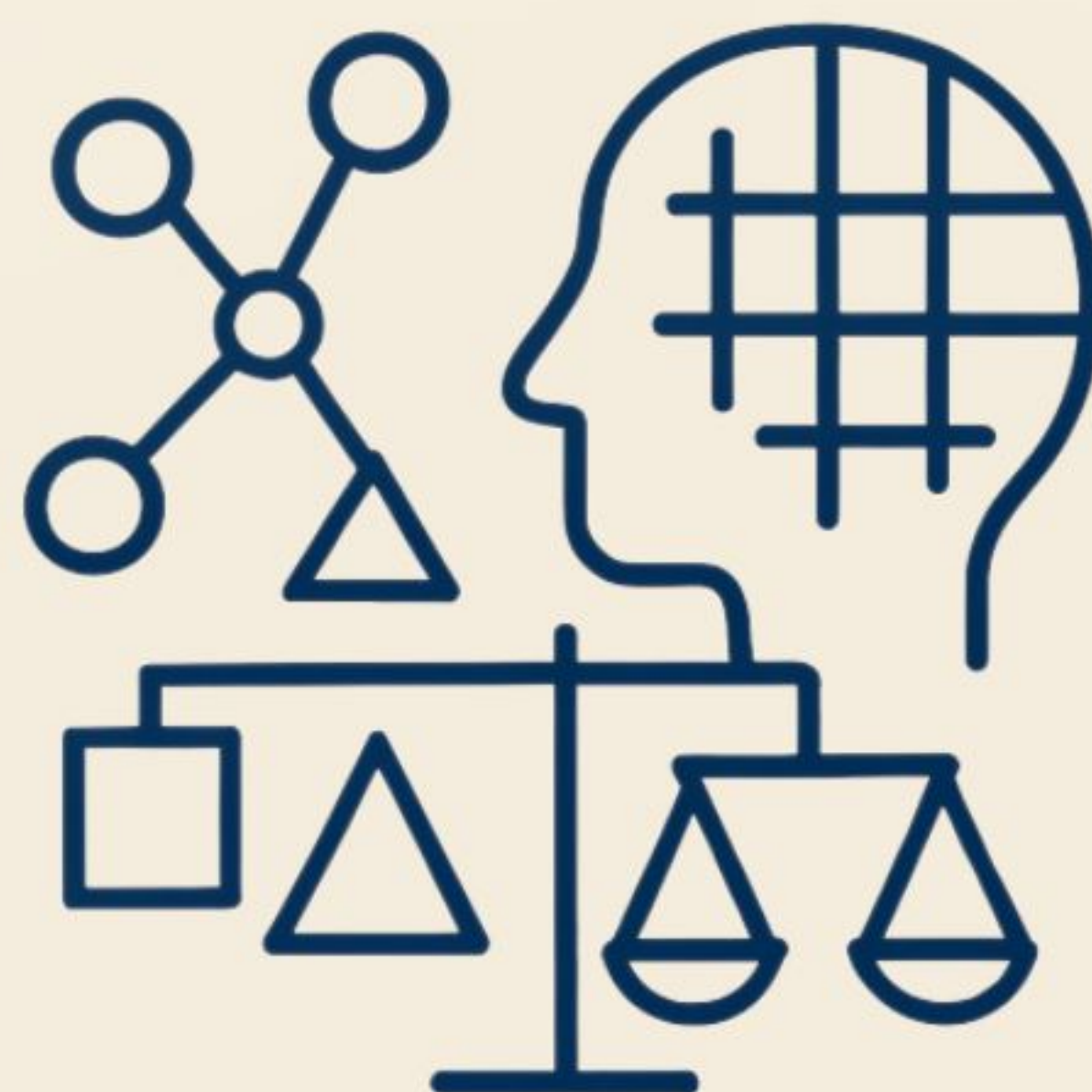
”ماه یک سیاره است“ (غلط)

برای اینکه بفهمیم یک قضیه درست است یا غلط، باید

آن را بررسی و تحلیل کنیم.

روش بررسی بستگی به نوع قضیه دارد. در ادامه به روش

های متداول اشاره می کنم:

* بررسی از طریق شواهد و واقعیت های خارجی

اگر قضیه به واقعیت های قابل مشاهده یا تجربی اشاره داشته باشد، می توان آن را با مشاهده یا آزمایش بررسی کرد.
مثال:

قضیه: "آب در دمای 100 درجه سانتیگراد در سطح دریا می جوشد."
بررسی: این را میتوان با آزمایش علمی ثابت کرد.

* ارزیابی منطقی یا ریاضی

برخی قضایا صرفاً با قواعد منطق و ریاضی بررسی می شوند.
مثال:

قضیه: "اگر عدد X زوج باشد، آنگاه $X+1$ فرد است."
بررسی: با استفاده از تعریف عدد زوج و فرد می توان درستی این را نشان داد.

1. استدلال (ARGUMENT)

استدلال مجموعه ای از قضایا است که یک یا چند مورد از آنها
مقدمات به عنوان دلیل آورده می شود تا نتیجه ای را ثابت کنند.

مثال:

مقدمه 1: همه انسانها فانی هستند.

مقدمه 2: سقراط یک انسان است.

نتیجه: پس، سقراط فانی است.

2. استنتاج (INFERENCE)

فرآیندی که در آن از مقدمات، نتیجه گیری می شود. استنتاج می تواند قیاسی (DEDUCTIVE) یا استقرایی (INDUCTIVE) باشد.

قیاسی: قیاس (SYLLOGISM) یکی از ابزارهای اصلی استدلال در منطق است که از ترکیب دو یا چند مقدمه برای رسیدن به یک نتیجه استفاده می کند. قیاس در اصل توسط ارسطو معرفی شده و به عنوان یکی از روش های پایه در استدلال منطقی شناخته میشود.

* ساختار قیاس

قیاس معمولاً شامل سه بخش است:

مقدمه اول (کبری) (PREMISE MAJOR) یک حکم کلی یا اصلی.

مقدمه دوم (صغری) (PREMISE MINOR) یک حکم جزئی که به مورد خاص اشاره دارد.

نتیجه (CONCLUSION) از ارتباط میان مقدمه ها به دست می آید.

مثال ساده:

مقدمه اول: همه انسانها فانی هستند.

مقدمه دوم: سقراط یک انسان است.

نتیجه: پس، سقراط فانی است.

* استقرا (INDUCTION)

یکی دیگر از روش های مهم استدلال در منطق است که برخلاف قیاس از موارد خاص به نتیجه ای کلی می رسد. این روش به ویژه در علوم تجربی و استدلالات روزمره کاربرد دارد.

* تعریف استقرا

در استدلال استقرایی، از مشاهده چند مورد یا پدیده خاص، یک قانون یا نتیجه کلی استخراج میشود.

مثال ساده:

مشاهده 1: سیب از درخت افتاد و به زمین رسید.

مشاهده 2: نارنگی از درخت افتاد و به زمین رسید.

نتیجه: همه اجسام وقتی رها شوند، به سمت زمین میافتند

* انواع استقرا

* استقرا ناقص (INDUCTION INCOMPLETE)

در این نوع، همه موارد ممکن بررسی نمی شوند و نتیجه گیری کلی بر اساس تعداد محدودی از موارد خاص انجام می شود.

چندین بار دیده ایم که کلاغ ها سیاه هستند، پس نتیجه میگیریم همه کلاغ ها سیاه اند.

نکته: همیشه احتمال خطا وجود دارد. در علوم تجربی و آمار و احتمالات بیشترین کاربرد دارد.

* استقرا کامل (INDUCTION COMPLETE)

در این نوع، همه موارد ممکن بررسی میشوند و نتیجه گیری به صورت قطعی است.

نکته: نتیجه قطعی بودن - بررسی همه موارد و...

مثال: اعداد 1 تا 10 را بررسی کردیم و دیدیم که همه شان کمتر از 11 هستند. پس نتیجه میگیریم همه اعداد 1 تا 10 کمتر از 11 اند.

* ویژگی های استقرا

تعمیم پذیری: از مشاهدات محدود به نتیجه ای کلی میرسیم.

احتمالی بودن: نتایج استقرا همیشه با درصدی از احتمال همراه است، زیرا ممکن است موارد جدید مخالف نتیجه گیری را نشان دهند.

مثال: ممکن است یک کلاغ سفید پیدا شود و فرض کلی "همه کلاغ ها سیاه اند" را نقض کند.

نیاز به شواهد: هرچه تعداد شواهد بیشتر باشد، نتیجه استقرا معتبرتر است.

نکته: البته مفاهیم مهم و پایه ای دیگری هم در منطق داریم مثل

مغالطه، تساوی، اصل عدم تناقض، اصل تفکیک، اصل

تبدیل، قانون طرد شق ثالث، نقیض، اصل دمورگان، قضیه شرطی

و... که در این مقاله مجال ارائه اش نیست.

"فواید آشنایی و به کارگیری دانش منطق"

* گسترش تفکر انتقادی:

وقتی مردم بتوانند استدلال‌ها را بررسی کنند و درست را از غلط تشخیص دهند، کمتر تحت تأثیر تبلیغات و اطلاعات نادرست قرار می‌گیرند.

* تقویت گفتگو و دیالوگ:

منطقی بودن باعث می‌شود که افراد به جای دعوا و تعصب، با آرامش و دلیل با هم صحبت کنند. این امر باعث بهبود روابط اجتماعی و فرهنگی می‌شود.

* پیشرفت علم و فناوری:

علم بر پایه استدلال منطقی بنا شده است. هرچه افراد بیشتر با منطق آشنا باشند، در علوم و نوآوری‌های علمی موفق‌تر خواهند بود.

* کاهش تعصب‌ها و باورهای غلط:

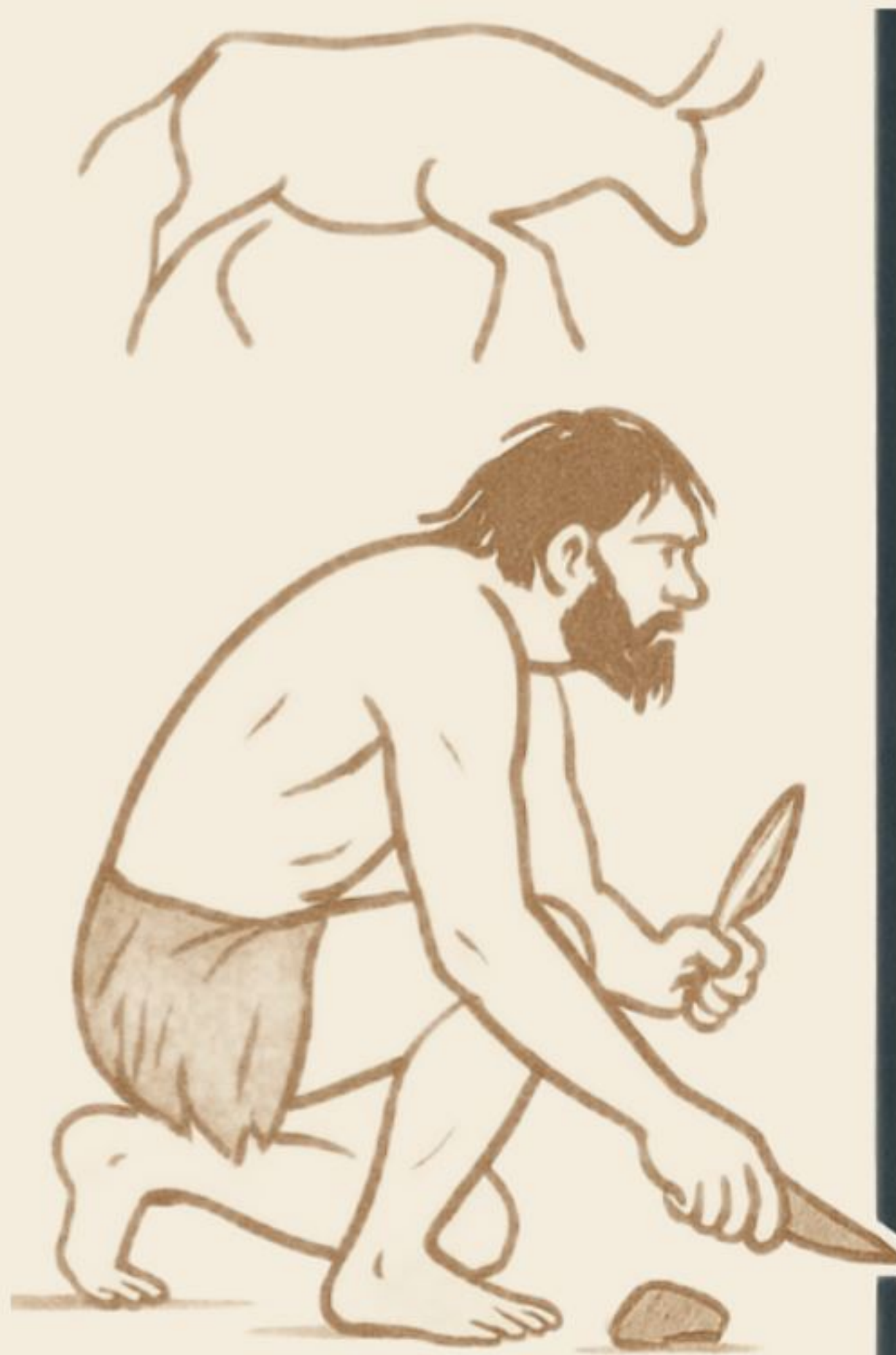
بسیاری از باورهای نادرست در جوامع به دلیل عدم تفکر منطقی به وجود آمده‌اند. یادگیری منطق به افراد کمک می‌کند تا باورهای خود را نقد کرده و به دیدگاه‌های جدید باز شوند.

* ایجاد جامعه‌ای پویا و عقلانی:

در جوامعی که افراد منطقی‌تر فکر می‌کنند، تصمیم‌گیری‌ها عادلانه‌تر و مشکلات اجتماعی سریع‌تر حل می‌شوند.

"از تفکر منطقی تا جامعه ای متمدن"

بشر از دیرباز تاکنون با چالش های بسیاری در مسیر شناخت خود و جهان پیرامونش مواجه بوده است. از ابتدایی ترین باورها در جوامع شکارچی-گردآورنده تا شکل گیری تمدن های عظیم، نوع تفکر انسان همواره تحت تأثیر محیط، فرهنگ، و شرایط تاریخی بوده است. در این مسیر، انسان گاهی به حقیقت نزدیک شده و گاه در دام خطاهای فکری گرفتار آمده است.

در دوران باستان، اعتقادات خرافی، اسطوره ها و باورهای غیرعقلانی اغلب پاسخی ساده به مسائل پیچیده طبیعت بودند. نسبت دادن وقایع طبیعی به خشم یا رضایت خدایان، (فوران آتشفشان وزو در سال 79 میلادی است که باعث نابودی شهرهای پمپئی و هرکولانیوم شد. بسیاری از مردم آن زمان، این فاجعه را به خشم خدایان رومی مانند ژوپیتر یا پلوتو) خدای جهان زیرزمینی نسبت دادند، زیرا معتقد بودند خدایان از رفتار انسان ها ناراضی اند و با فوران آتشفشان خشم خود را نشان داده اند. (BEARD)

همچنین در اساطیر اسکاندیناوی، طوفان های سهمگین به خشم ثور (خدای رعد و برق) نسبت داده می شد، و مردم بر این باور بودند که او با کوبیدن پتک جادویی خود، طوفان ها و رعد و برق را ایجاد می کند.

(SNORRI STURLUSON, GAIMAN NEIL)

این تفاسیر نشان دهنده تلاش بشر برای توضیح وقایع طبیعی پیش از دستیابی به دانش علمی است و تأثیر عمیق باورهای خرافی بر تصمیمات و رفتارهای اجتماعی را آشکار می کند. راهی برای کاهش اضطراب ناشی از ناشناخته ها بود. اما این باورها، هرچند کارکرد اجتماعی داشتند، مانع از پیشرفت تفکر علمی و منطقی می شدند.

"نخستین گام های تفکر منطقی در تاریخ"

ظهور فلسفه و علم در تمدن های یونان باستان، هند و چین از حدود قرن ششم پیش از میلاد آغاز شد و به طور مشخص به دوران هایی چون عصر پیشا سقراطیان^۱، دوران کنفوسیوس^۲، و دوران اوپانیشاده^۳ مرتبط است. هر کدام از این دوره ها تلاش هایی برای کشف حقیقت و ایجاد نظام های فکری جدید داشتند، اما همچنان تحت تأثیر تعصبات فرهنگی، باورهای مذهبی و سلطه سیاسی قرار میگرفتند.

یونان باستان (قرن ششم تا چهارم پیش از میلاد) (STONE F.I، ارسطو، افلاطون)

در یونان باستان، فیلسوفانی مانند سقراط، افلاطون و ارسطو به کارگیری منطق و استدلال را آغاز کردند.

• سقراط (۴۷۰-۳۹۹ پیش از میلاد):

روش گفت و گویی او برای یافتن حقیقت اغلب باعث رویارویی با باورهای عمومی و قدرتمندان شد، تا جایی که به اتهام فساد جوانان و بی احترامی به خدایان به مرگ محکوم شد. این نشان می دهد که تعصبات مذهبی و فرهنگی چقدر قدرت داشتند.

• افلاطون (۴۲۷-۳۴۷ پیش از میلاد):

وی نظام فلسفی ای ایجاد کرد که بر ایده آل گرایی^۴ تأکید داشت، اما اندیشه های او نیز در برخی موارد به طبقه بندی اجتماعی و تأیید سلطه طبقه حاکم انجامید.

• ارسطو (۳۸۴-۳۲۲ پیش از میلاد):

با وجود نوآوری های او در منطق و علوم، برخی از نظریات او، مانند نگاه به برده داری به عنوان یک امر طبیعی، تحت تأثیر تعصبات اجتماعی زمانه بود.

هند (حدود قرن هشتم تا سوم پیش از میلاد)

در هند، متون فلسفی و مذهبی مانند اوپانیشادها و ظهور مکاتب بودایی^۵ و جین^۶ تأثیر زیادی در تحول فکری داشتند.

• اوپانیشادها (حدود ۸۰۰ پیش از میلاد):

این متون بر شناخت درونی و ارتباط انسان با جهان هستی تأکید داشتند، اما همچنان در چارچوب نظام طبقاتی محدود بودند که مانع از گسترش اندیشه به تمام طبقات جامعه میشد.

• بودا (حدود ۵۶۳-۴۸۳ پیش از میلاد):

تلاش کرد از تعصبات مذهبی و نظام کاستی عبور کند، اما حتی آموزه های او بعدها در برخی جوامع به اشکال محدودکننده تری تعبیر شد.

چین (حدود قرن ششم پیش از میلاد)

در چین، اندیشمندانی چون کنفوسیوس و لائوتسه^۷ پایه گذار نظامهای فکری ای شدند که تا قرن ها بر جامعه چینی تأثیر گذاشت.

• کنفوسیوس (۵۵۱-۴۷۹ پیش از میلاد):

فلسفه او بر نظم اجتماعی و اخلاق تأکید داشت، اما به دلیل تمرکز زیاد بر سلسله مراتب، اندیشه هایش گاه به توجیه سلطه قدرتهای حاکم و نادیده گرفتن آزادی فردی انجامید.

• لائوتسه (حدود قرن ششم پیش از میلاد):

با تأکید بر هماهنگی با طبیعت و فلسفه دائو، رویکردی عرفانی داشت، اما این رویکرد نیز گاهی به کنار گذاشتن تلاش برای تغییرات اجتماعی تعبیر می شد.

"تعصبات و محدودیت ها"

❖ **تعصبات مذهبی:** در بسیاری از این تمدن ها، هرگونه مخالفت با باورهای مذهبی رسمی به سرکوب و مجازات می انجامید (مانند اعدام سقراط در یونان).

❖ **ایدئولوژی های نادرست:** برخی اندیشه ها، مانند توجیه برده داری در یونان یا نظام کاستی*⁸ در هند، به دلیل سیاسی و اجتماعی تداوم یافتند.

❖ **تسلط سیاسی:** در چین، فیلسوفان اغلب مجبور به هماهنگی با قدرت های حاکم بودند، و هرگونه انحراف می توانست سرکوب شود، مانند سانسور کتاب ها در دوران سلسله کین*⁹.

در عصر مدرن، انقلاب های علمی و صنعتی راه را برای استفاده گسترده تر از تفکر منطقی باز کرد، اما انسان همچنان در برابر خطاهای شناختی مانند سوگیری های ذهنی، ساده انگاری مسائل پیچیده، و گرایش به کلیشه ها آسیب پذیر است. این خطاها، گاهی به شکل گیری باورهای غلط، تصمیم گیری های اشتباه، و حتی بحران های اجتماعی منجر شده اند.

1) پیشرفت علوم و روش علمی (1)

انقلاب علمی در قرون ۱۶ و ۱۷ میلادی، با تأکید بر روش علمی، رویکرد جامعه را به شناخت و حل مسائل تغییر داد. این تحول در اصل واکنشی به سلطه تفکرات سنتی و غیر استدلالی بود که تا آن زمان در زندگی روزمره و حتی علوم حاکم بودند.

* تأثیرات اجتماعی:

گسترش علم محوری: جامعه از باورهای افسانه ای و دینی فاصله گرفت و به سمت جستجوی شواهد و دلایل عینی حرکت کرد. این تحول به انسان ها کمک کرد که وقایع طبیعی را به جای تفسیرهای مذهبی و اساطیری، با قوانین علمی توضیح دهند. ارتقای جایگاه دانشمندان: دانشمندانی نظیر گالیله، نیوتن و دکارت، به نمادهای روشنفکری تبدیل شدند و نقش مهمی در شکل گیری احترام به علم و منطق در میان عموم مردم ایفا کردند.

تقویت ساختارهای سیاسی و اجتماعی: قدرت گیری اندیشه منطقی باعث شد که مردم به نقد سیستم های حکومتی سنتی بپردازند و خواستار شکل گیری جوامع عقلانی تر شوند. این امر بستر لازم برای انقلاب های سیاسی و اجتماعی قرن های ۱۸ و ۱۹ را فراهم کرد.

2) توسعه ریاضیات و فناوری (2)

انقلاب صنعتی که در اواخر قرن ۱۸ آغاز شد، با اتکا به اصول ریاضی و مهندسی باعث تولید ماشین آلات و ابزارهایی شد که ظرفیت تولید را چندین برابر افزایش داد. این تحول نه تنها اقتصاد، بلکه ساختار جوامع را نیز دگرگون کرد.

* تأثیرات اجتماعی:

شکل گیری طبقه کارگر و سرمایه دار: ابزارهای تولید مدرن موجب گسترش کارخانه ها شد. این امر یک طبقه کارگر جدید را ایجاد کرد که وابسته به نظم و قوانین تولیدی منطقی بود. از سوی دیگر، طبقه سرمایه دار نیز پدید آمد که نقش محوری در تصمیم گیری های اجتماعی و اقتصادی ایفا کرد.

* تأثیرات اجتماعی:

ظهور حکومت های سکولار: منطق و علم به مبنای سیاست گذاریهای عمومی در بسیاری از کشورها تبدیل شدند، و این امر باعث شد که ایده حکومت های مبتنی بر دین جای خود را به حکومت های سکولار¹ بدهد.

تحول در هنر و ادبیات: گرایش به تفکر منطقی در هنر و ادبیات نیز تأثیر گذاشت. جنبش هایی مانند رئالیسم¹ و مدرنیسم² تلاش کردند واقعیت را به شیوه ای عینی و تحلیلی بازنمایی کنند.

پیشرفت حقوق بشر: تحلیل منطقی از مفهوم عدالت و حقوق، پایه گذار بسیاری از جنبش های مدرن حقوق بشر شد.

(5) ارتباط با فناوری و هوش مصنوعی در عصر دیجیتال (5)

در قرن بیستم و بیست و یکم، تفکر منطقی و ریاضی به توسعه کامپیوترها، الگوریتم ها، و فناوری های پیشرفته منجر شد. منطق ریاضی، از جمله منطق فازی که شما هم در حال مطالعه آن هستید، به سیستم های تصمیم گیری پیچیده وارد شد.

* تأثیرات اجتماعی:

تحول در کار و ارتباطات: فناوری های دیجیتال مبتنی بر منطق، از اینترنت گرفته تا هوش مصنوعی، نحوه کار، آموزش، و ارتباطات انسان ها را دگرگون کردند.

چالش های اخلاقی: پیشرفت منطق و فناوری، پرسشهای جدیدی درباره اخلاق و های انسانی مطرح کرد. مثلاً استفاده از هوش مصنوعی در تصمیم گیری های حیاتی مانند پزشکی یا قضاوت بحث های گستردهای در جامعه ایجاد کرده است.

جهانی سازی: فناوری های منطقی مرزهای جغرافیایی را از میان برداشته و دسترسی به اطلاعات را در سطح جهان تسهیل کرده اند.

شهرنشینی: به دنبال رشد صنعتی، جوامع از کشاورزی سنتی فاصله گرفتند و جمعیت شهرها به سرعت افزایش یافت. این تحول باعث شد که منطق و کارایی به ارزش های اصلی زندگی شهری تبدیل شوند.

افزایش رفاه و دسترسی: تولید انبوه کالاها موجب شد بسیاری از اقشار جامعه به وسایلی که پیش تر مختص طبقات مرفه بود، دسترسی پیدا کنند.

(3) گسترش نهادهای آموزشی و دانشگاه (3)

با پیشرفت علوم و فناوری، نیاز به افراد متخصص باعث شد که دولت ها و نخبگان جامعه سرمایه گذاری بیشتری در آموزش و پژوهش کنند. از قرن ۱۹ به بعد، دانشگاه ها به مراکزی برای انتشار تفکر منطقی و علمی تبدیل شدند.

* تأثیرات اجتماعی:

همگانی شدن آموزش: گسترش سیستم های آموزشی باعث شد که دسترسی به علم و منطق از انحصار نخبگان خارج شود و به ابزاری برای رشد اجتماعی تبدیل شود.

افزایش تحرک اجتماعی: با ارتقای سطح تحصیلات، افراد بیشتری از طبقات پایین تر توانستند به موقعیت های اجتماعی و اقتصادی بالاتر دست پیدا کنند.

جهانی شدن علم: تبادل اطلاعات علمی بین دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی در سراسر جهان، پایه گذار روند جهانی سازی علم و دانش شد که تأثیر عمیقی بر جوامع مدرن گذاشت.

(4) تأثیر بر زندگی اجتماعی و فلسفه (4)

فلسفه های مدرن مانند پوزیتیویسم منطقی در قرن ۱۹ و ۲۰، استدلال کردند که تنها دانش معتبر، دانشی است که از طریق مشاهده و تحلیل منطقی قابل تأیید باشد. این دیدگاه بر زندگی اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تأثیرات قابل توجهی داشت.

"منطق در خدمت بشر"

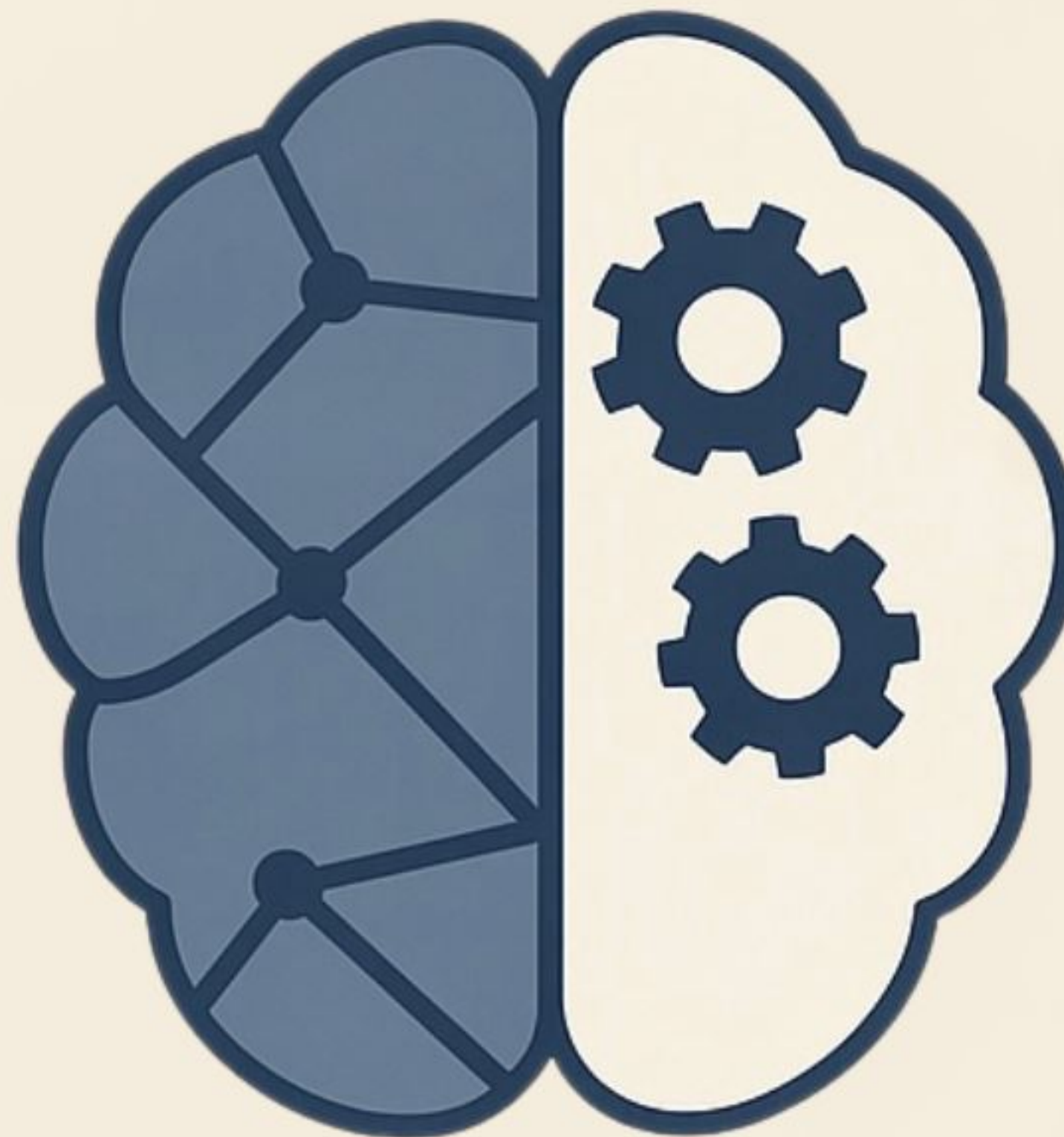
تفکر منطقی در طول تاریخ به عنوان ابزاری برای پالایش باورهای نادرست و پیشبرد دانش بشری نقش اساسی ایفا کرده است. در زیر برخی از موارد برجسته تاریخی که تفکر منطقی در آنها مؤثر بوده است، آمده است:

(1) گذر از خرافات به علم

در دوران باستان، بسیاری از پدیده های طبیعی مانند رعدوبرق، زلزله یا بیماری ها به خرافات و خدایان نسبت داده میشد. فیلسوفانی مانند ارسطو و افلاطون با معرفی روشهای منطقی و پرسشگری، آغازگر روندی شدند که به جدایی علم از اسطوره انجامید. بعدها، فرانسیس بیکن¹ با معرفی روش علمی، به گسترش تفکر مبتنی بر مشاهده و آزمایش کمک کرد.

(2) رد ایده زمین محوری

برای مدت ها تصور می شد که زمین مرکز جهان است مدل بطلمیوسی. اما دانشمندانی مانند *نیکلاس کوپرنیکوس* و بعدها *گالیله* با استفاده از استدلال های ریاضی و مشاهدات تلسکوپی این باور را رد کردند و مدل خورشیدمرکزی را مطرح کردند. این تغییر به لطف تفکر منطقی، درک ما از کیهان را دگرگون کرد.

(3) رد خرافات پزشکی

در گذشته، بیماری ها به دلیل "ارواح خبیثه" یا "عدم تعادل اخلاط بدن" توجیه می شدند. پیشرفت هایی که توسط دانشمندانی مانند ابن سینا (کتاب قانون در پزشکی) و بعدها لویی پاستور در کشف میکروب ها انجام شد، به لطف رویکرد منطقی به پزشکی، بسیاری از باورهای اشتباه را از میان برداشت و انقلابی در بهداشت و درمان ایجاد کرد.

(4) تحول در حقوق و عدالت

در دوران قرون وسطی، محاکمه های مبتنی بر آزمونهای غیرمنطقی، مانند آزمون های آتش یا آب، بسیار رایج بود. ظهور فلسفه روشنگری و تفکرات منطقی حقوق دانانی مانند *جان لاک*² و *منتسکیو*³، منجر به توسعه سیستم های قضایی عادلانه تر و مبتنی بر شواهد شد.

(5) پیشرفت در منطق ریاضی و فلسفه

تفکر منطقی با ظهور منطق ریاضی در آثار افرادی مانند *گوتلوب فرگه*⁴ و بعدها *برتراند راسل*⁵، بسیاری از تناقض های فلسفی را روشن کرد. این پیشرفت ها به شکل گیری علوم کامپیوتر و ابزارهای حل مسئله مدرن منجر شد.

(6) تحلیل اخلاقی و فلسفی

تفکر منطقی همچنین در تحلیل باورهای اخلاقی و فلسفی نقش داشته است. برای مثال، نقدهای منطقی فیلسوفانی مانند *دیوید هیوم* در بررسی اعتقادات دینی، چارچوبی برای بحث های عقلانی درباره معنای زندگی و اخلاق ایجاد کرد.

7) پیشگیری از شیوع بیماری ها با علم بهداشتی

در قرون وسطی، بیماری هایی مانند طاعون به دلیل خرافات و نبود درک علمی از میکروبها میلیونها نفر را به کام مرگ کشاند.

مثال:

جان اسنو*¹، پزشک انگلیسی، با تحلیل منطقی شیوع وبا در لندن (1854)، متوجه شد که این بیماری از طریق آب آلوده منتقل میشود. او با بستن یک پمپ آب آلوده، مانع گسترش بیشتر وبا شد و یکی از اولین نمونه های اپیدمیولوژی علمی را ارائه داد.

8) جلوگیری از فاجعه هسته ای

در طول جنگ سرد، تفکر منطقی در سیاستگذاریها و روابط بینالملل نقش مهمی در جلوگیری از جنگ هسته ای داشت.

مثال:

در بحران موشکی کوبا (1962) سیاستمدارانی مانند *جان اف کندی*² و *نیکیتا خروشچف*³ از منطق و مذاکره استفاده کردند تا از برخورد مستقیم نظامی بین آمریکا و شوروی جلوگیری کنند. اگر این بحران به جنگ کشیده میشد، فاجعه های جهانی رخ میداد.

9) پیشگیری از فاجعه زیست محیطی

تصمیم گیری منطقی در مسائل زیست محیطی بسیاری از فجایع را کاهش داده است.

مثال:

*ریچل کارسون*⁴ نویسنده کتاب *بهار خاموش*⁵ (1962)، با شواهد علمی نشان داد که استفاده گسترده از آفت کشها، به ویژه *DDT*⁶، میتواند به نابودی اکوسیستم ها منجر شود. این تفکر منطقی باعث تغییر سیاستهای کشاورزی و جلوگیری از تخریب گسترده طبیعت شد.

10) حفاظت از جان مردم در فجایع طبیعی

رویکرد منطقی به پیش بینی و مدیریت فجایع طبیعی بسیاری از مرگ و میرها را کاهش داده است.

مثال:

در دهه‌های اخیر، استفاده از مدل‌های منطقی و علمی برای پیشبینی طوفان‌ها و زلزله‌ها به تخلیه به موقع مناطق پرخطر کمک کرده است. به عنوان نمونه، در طوفان *کاترینا*⁷ (2005) برنامه‌های تخلیه از فجایع انسانی گسترده‌تر جلوگیری کردند، هرچند کاستی‌هایی نیز وجود داشت.

(11) حل بحران‌های غذایی و کشاورزی

در گذشته، قحطی‌های گسترده‌ای به دلیل خرافات یا عدم مدیریت منطقی منابع اتفاق می‌افتاد.

مثال:

در قرن بیستم، جنبش انقلاب سبز به رهبری *نورمن بورالگ*¹ با استفاده از روشهای علمی و منطقی در کشاورزی، مانند اصلاح ژنتیکی و مدیریت منابع آب، از گرسنگی میلیون‌ها نفر جلوگیری کرد.

(12) مدیریت واکنش به شایعات و هراس عمومی

تفکر منطقی در مواجهه با شایعات یا ترسهای عمومی مانع تصمیم‌گیری‌های نادرست شده است.

مثال:

در سال 1999، وحشت از مشکل *Y2K*² باعث نگرانی‌های گسترده شد، اما برنامه‌نویسان و دانشمندان با تحلیل منطقی این مسئله را مدیریت کردند از هرج و مرج اقتصادی جلوگیری شد.

(13) مبارزه با تعصبات نژادی و اجتماعی

تفکر منطقی نقش کلیدی در رفع تبعیض‌های اجتماعی و فجایع مرتبط با آن داشته است.

مثال:

جنبش حقوق مدنی در آمریکا به رهبری افرادی مانند *مارتین لوتر کینگ جونیور*³ از استدلال‌ات منطقی برای مقابله با تعصبات نژادی و کاهش خشونت‌های مرتبط استفاده کرد.

این نمونه‌ها نشان می‌دهند که تفکر منطقی و علمی چگونه توانسته فجایع بالقوه را مهار کند و نقش حیاتی در تصمیم‌گیری‌های مهم انسانی داشته باشد. تفکر منطقی در طول تاریخ نه تنها باعث پیشرفت علم و دانش شده، بلکه در مواردی از فجایع بزرگ انسانی، اجتماعی و زیست محیطی جلوگیری کرده است.

"قدرت تفکر منطقی در تاریخ: چگونه عقلانیت می‌توانست از فجایع جلوگیری کند؟"

تاریخ بشر پر است از اتفاقات ناگواری که نتیجه تصمیمات عجولانه، عدم تدبیر، یا تعصبات کورکورانه بوده‌اند. این حوادث دردناک نشان می‌دهند که چگونه تصمیم‌گیری منطقی و عقلانی می‌توانست سرنوشت ملت‌ها، فرهنگ‌ها، و حتی جهان را تغییر دهد. در این مطلب، به ۱۰ مورد از فجایع تاریخی اشاره می‌کنیم که اگر با رویکردی مبتنی بر منطق و تدبیر با آنها برخورد می‌شد، می‌توانستند رخ ندهند یا آثار کمتری به جا بگذارند.

(1) جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸)

جنگ جهانی اول نتیجه رقابت‌های امپریالیستی^۱ و اتحادهای سیاسی پیچیده بود. ترور آرشیدوک فرانسیس فردیناند^۲ جرقه‌ای برای شروع جنگی گسترده شد که میلیون‌ها نفر را به کام مرگ کشاند. اگر رهبران اروپا از دیپلماسی و مذاکره استفاده می‌کردند، این جنگ فاجعه‌بار هرگز رخ نمی‌داد.

* ستون مهمات آلمانی، شامل سربازان و اسب‌های مجهز به ماسک گاز، در ژوئن ۱۹۱۸ از میان جنگل‌های آلوده به گاز عبور می‌کند.

* سربازان آلمانی در سپتامبر ۱۹۱۷، در فلاندر بلژیک، از حمله گاز فرار می‌کنند. از همان آغاز جنگ جهانی اول، سلاح‌های شیمیایی بخشی از زرادخانه ارتش‌ها بودند؛ از گازهای اشک‌آور تحریک‌کننده گرفته تا گاز خردل دردناک و عوامل کشنده‌ای مانند فسژن و کلر.

* سربازان فرانسوی، برخی زخمی، در زمان تصرف کورسل، در بخش آواز، فرانسه، در ژوئن ۱۹۱۸

(2) قتل عام ارمنی‌ها (۱۹۱۵-۱۹۱۷)

در طول جنگ جهانی اول، امپراتوری عثمانی دست به کشتار جمعی ارمنی‌ها زد. این تصمیم بر پایه تعصبات قومی و مذهبی اتخاذ شد. دیالوگ و سیاست‌های همگرایانه می‌توانست به جای خشونت، به همزیستی مسالمت‌آمیز منجر شود.

* نسل‌کشی ارمنه اجساد در یک میدان، صحنه‌ای رایج در استان‌های ارمنی در سال ۱۹۱۵.

(3) جنگ ویتنام (۱۹۵۵-۱۹۷۵)

این جنگ طولانی و پرهزینه، نتیجه دخالت‌های ایدئولوژیک و رقابت میان بلوک‌های شرق و غرب^۳ بود. اگر ایالات متحده و شوروی از منطق دیپلماسی استفاده می‌کردند، می‌توانستند از ویرانی و تلفات انسانی جلوگیری کنند.

عکس: چریک‌های نوجوان با نارنجک‌هایی بر کمر بندهایشان، در حال آماده شدن برای مقابله با نیروهای پیشروی ویتنامی در دلتای رود سرخ، شمال ویتنام، سال ۱۹۵۴.

(4) محاکمات جادوگری در سالیم (۱۶۹۲)

تعصبات مذهبی و ترس‌های غیرمنطقی از جادوگری به اعدام بی‌گناهان در شهرک سالیم آمریکا منجر شد. رویکرد منطقی به شواهد و استفاده از عقلانیت می‌توانست از این محاکمات جلوگیری کند.

عکس: محاکمه جادوگران

(5) هولوکاست (۱۹۴۱-۱۹۴۵)

یکی از بزرگ‌ترین جنایات تاریخ بشر، نتیجه ایدئولوژی نژادپرستی و تعصبات افراطی بود. اگر رهبران و مردم آلمان تحت تأثیر منطق و انسان‌دوستی قرار می‌گرفتند، میلیون‌ها نفر قربانی این فاجعه نمی‌شدند.

عکس: سناتور آمریکایی آلبین دبلیو بارکلی از کنتاکی (حزب دموکرات)، رهبر اکثریت سنا و عضو کمیته کنگره برای تحقیق درباره جنایات نازی‌ها (و بعدها معاون رئیس‌جمهور در دولت ترومن، ۱۹۴۹-۱۹۵۳)، شواهد را در اردوگاه کار اجباری بوخنوالد بررسی کرد.

عکس: ژنرال‌های DWIGHT D. EISENHOWER, OMAR N. BRADLEY GEORGE S. PATTON, JR. اجساد سوخته زندانیان را در توده‌ای از خاکستر در اردوگاه کار اجباری اردروف، یکی از زیرمجموعه‌های بوخنوالد، بازدید می‌کنند.

عکس: تخت‌های کودکان
در یک مهدکودک نزدیک
نیروگاه هسته‌ای چرنوبیل
در شهر متروکه پریپیات،
اوکراین، در تاریخ ۱۲
آوریل ۲۰۲۱ دیده می‌شوند.

عکس: جنگ‌های صلیبی

عکس: جنگ‌های صلیبی

عکس: قحطی بنگال

عکس: قحطی بنگال

6) فاجعه چرنوبیل (۱۹۸۶)

انفجار نیروگاه هسته‌ای چرنوبیل، نتیجه طراحی ضعیف و
خطاهای انسانی بود. استفاده از اصول علمی و توجه به
ایمنی می‌توانست این فاجعه زیست‌محیطی و انسانی را به
طور کامل پیشگیری کند.

7) جنگ‌های صلیبی (۱۰۹۵-۱۲۹۱)

جنگ‌های صلیبی به بهانه بازپس‌گیری سرزمین‌های مقدس
بین مسلمانان و مسیحیان رخ دادند، اما نتیجه آنها مرگ و
ویرانی برای هر دو طرف بود. اگر رهبران مذهبی و سیاسی
از منطق و مذاکره برای همزیستی مذهبی استفاده می‌کردند،
این جنگ‌های طولانی و خونین رخ نمی‌داد.

8) قحطی بنگال (۱۹۴۳)

این قحطی در هند تحت استعمار بریتانیا رخ داد و میلیون‌ها
نفر جان خود را از دست دادند. سوءمدیریت منابع و
صادرات مواد غذایی به جای کمک به مردم محلی، عامل
اصلی این فاجعه بود. مدیریت منطقی‌تر منابع می‌توانست
جان بسیاری را نجات دهد.

9) فروپاشی دیوار برلین و تقسیم آلمان (۱۹۴۹-۱۹۸۹)

پس از جنگ جهانی دوم، تقسیم آلمان به دو بخش شرقی و غربی و ایجاد دیوار برلین باعث جدایی خانواده‌ها و آسیب‌های اجتماعی گسترده شد. اگر قدرت‌های جهانی از منطق و دیپلماسی برای مدیریت اختلافات ایدئولوژیک استفاده می‌کردند، نیازی به تقسیم آلمان و ساخت دیوار نبود.

10) بحران قحطی بزرگ در ایران (۱۲۹۶-۱۲۹۸ هجری شمسی)

در دوره جنگ جهانی اول، ایران علی‌رغم اعلام بی‌طرفی، به اشغال نیروهای خارجی (روسیه، بریتانیا و عثمانی) درآمد. این اشغال، همراه با سوءمدیریت داخلی، فساد اداری، و بی‌توجهی به وضعیت مردم، به یکی از بزرگ‌ترین قحطی‌های تاریخ ایران منجر شد که میلیون‌ها نفر را به کام مرگ کشاند.

اگر حکومت وقت با رویکردی منطقی و مدیرانه در مدیریت منابع غذایی، پیشگیری از احتکار، و ایجاد سیستم توزیع عادلانه عمل می‌کرد و همچنین از دیپلماسی برای کاهش فشارهای خارجی استفاده می‌شد، می‌توانست از این فاجعه جلوگیری کند.

نتیجه گیری:

منطق یکی از مهم‌ترین ابزارهای شناخت و تصمیم‌گیری در زندگی انسان است که نه تنها به درک بهتر مفاهیم و پدیده‌ها کمک می‌کند، بلکه مسیری روشن برای حل مسائل و پیشگیری از خطاهای مخرب فراهم می‌آورد. بررسی فواید منطق و تحلیل تأثیرات مثبت آن بر پیشرفت علوم، فناوری، و روابط انسانی، نشان‌دهنده اهمیت این ابزار در ارتقاء کیفیت زندگی بشر است.

در مقابل، تاریخ پر از نمونه‌هایی است که نشان می‌دهد نبود عقلانیت و منطق چگونه می‌تواند به فجایعی غیرقابل جبران منجر شود. از جنگ‌ها و قحطی‌ها گرفته تا بحران‌های زیست‌محیطی و اجتماعی، همه بیانگر ضرورت به کارگیری تفکر منطقی در تصمیم‌گیری‌های فردی و جمعی هستند.

اگرچه بشر در بسیاری از موارد از منطق برای ساخت جهانی بهتر بهره برده است، هنوز هم راه طولانی برای تبدیل عقلانیت به یک اصل بنیادین در تمامی حوزه‌های زندگی باقی مانده است. با پذیرش منطق و تلاش برای درک و استفاده از آن، می‌توان آینده‌ای ساخت که در آن انسان‌ها کمتر دچار تعصب، اشتباه، و فاجعه شوند و به جای آن، دنیایی مبتنی بر عدالت، همزیستی، و توسعه پایدار خلق کنند.

پیشنهاد پایانی:

آموزش و تقویت منطق باید اولویتی همگانی باشد، چرا که تنها با تکیه بر عقلانیت و تفکر انتقادی می‌توان از اشتباهات گذشته درس گرفت و آینده‌ای روشن‌تر و عادلانه‌تر ساخت.

منابع:

اعلان ها:

- *¹ دوران پیشا سقراطیان به دوره‌ای اطلاق می‌شود که فلاسفه یونانی قبل از سقراط به جستجوی اصول بنیادی طبیعت و هستی پرداخته‌اند.
- *² دوران کنفوسیوس به عصر چین باستان در قرن ۶ پیش از میلاد اشاره دارد که در آن کنفوسیوس با آموزش‌های اخلاقی و فلسفی خود تأثیر عمیقی بر فرهنگ و سیاست چین گذاشت.
- *³ دوران اوپانیشاد دوره‌ای از تاریخ هند است که در آن متون فلسفی عمیقی درباره حقیقت و هستی نوشته شد.
- *⁴ ایده‌آل‌گرایی افلاطون بر این باور است که واقعیت حقیقی در جهان مُثُل یا ایده‌ها وجود دارد، جایی که اشیای فیزیکی صرفاً سایه‌ها یا بازتاب‌های ناقصی از آن‌ها هستند. او معتقد بود که شناخت واقعی تنها از طریق درک این ایده‌های جاودان و مطلق ممکن است.
- *^{5/6} بودایی: مکتبی مبتنی بر آموزه‌های بودا که بر رهایی از رنج از طریق مراقبه، اخلاق، و شناخت چهار حقیقت اصیل تأکید دارد. جین: مکتبی هندویی که بر پرهیز از خشونت (آهیمسا)، ریاضت، و خودشناسی برای رسیدن به رهایی تأکید دارد.
- *⁷ لائوتسه (LAOZI) فیلسوف و بنیان‌گذار مکتب تائوئیسم در چین باستان است که آموزه‌هایش در کتاب دائو ده جینگ گردآوری شده و بر هماهنگی با طبیعت و پیروی از "دائو" (راه) تأکید دارد.
- *⁸ نظام کاستی هند ساختاری اجتماعی است که مردم را بر اساس شغل و تولد به چهار طبقه اصلی و یک گروه خارج از طبقات (دالیت‌ها) تقسیم می‌کند.
- *⁹ دوران کین (۲۲۱-۲۰۶ پیش از میلاد) نخستین امپراتوری چین را زیر فرمان امپراتور شیهوآنگ ایجاد کرد و اصلاحات مهمی در اداره کشور انجام داد.
- *^{1/2} رئالیسم (REALISM) در هنر و ادبیات قرن نوزدهم بر نمایش واقعی و دقیق از زندگی روزمره، به‌ویژه مشکلات اجتماعی و اقتصادی، تأکید داشت.
- *¹ فرانسیس بیکن فیلسوف و دانشمند انگلیسی قرن شانزدهم و هفدهم بود که به‌عنوان پدر علم تجربی و روش علمی مدرن شناخته می‌شود.
- *^{2/3} جان لاک فیلسوف انگلیسی است که نظریه حقوق طبیعی و حق اعتراض به حکومت‌های استبدادی را مطرح کرد.
- منتسکیو فیلسوف فرانسوی است که نظریه تفکیک قوای سه‌گانه (قوه مقننه، اجرائیه و قضائیه) را توسعه داد.

*⁴ / *⁵ گوتلوب فرگه فیلسوف و منطقی آلمانی است که به عنوان بنیان‌گذار منطق ریاضی و تحلیل زبان شناخته می‌شود.

برتراند راسل فیلسوف بریتانیایی است که به دلیل کارهایش در منطق، فلسفه ریاضی و تأثیراتش در فلسفه تحلیلی شهرت دارد.

*¹ جان اسنو پزشک و اپیدمیولوژیست انگلیسی است که به عنوان پدر اپیدمیولوژی مدرن شناخته می‌شود و با تحقیق در مورد شیوع وبا در لندن، مفهوم بهداشت عمومی را توسعه داد.

*² / *³ جان اف کندی رئیس‌جمهور ۳۵ام ایالات متحده بود که در دوران جنگ سرد و بحران موشکی کوبا، سیاست‌های برجسته‌ای را در عرصه داخلی و خارجی به اجرا درآورد.

نیکیتا خروشچف رهبر اتحاد جماهیر شوروی بود که پس از مرگ استالین، به اصلاحات داخلی پرداخته و در دوران بحران موشکی کوبا با ایالات متحده روبه‌رو شد.

*⁴ / *⁵ ریچل کارسون زیست‌شناس و نویسنده آمریکایی است که با کتاب SILENT SPRING (بهار خاموش) در سال 1962 به آگاهی عمومی درباره آسیب‌های استفاده از سموم شیمیایی در کشاورزی و اثرات آن بر محیط زیست پرداخت.

یک حشره‌کش شیمیایی است که به دلیل اثرات زیان‌بار زیست‌محیطی، از دهه ۱۹۷۰ ممنوع DDT *⁶ شد.

*⁷ طوفان کاترینا یک طوفان سهمگین استوایی بود که در آگوست ۲۰۰۵ به ایالات متحده، به ویژه لوئیزیانا و شهر نیواورلئان آسیب شدیدی وارد کرد و باعث سیلاب‌های گسترده، خرابی‌ها و تلفات انسانی فراوان شد.

*¹ نورمن بورلاگ یک کشاورز و دانشمند آمریکایی بود که به عنوان پدر "انقلاب سبز" شناخته می‌شود و با توسعه ارقام مقاوم به بیماری‌های کشاورزی به افزایش تولید محصولات غذایی در کشورهای در حال توسعه کمک کرد.

به مشکل فنی اشاره دارد که در آستانه سال ۲۰۰۰ به دلیل استفاده از دو رقم برای نمایش سال‌ها در Y2K *² سیستم‌های کامپیوتری ایجاد شد و نگرانی‌هایی درباره خرابی‌های سیستم‌های دیجیتال و زیرساخت‌های مختلف به وجود آورد.

*³ مارتین لوتر کینگ جونیور، یک رهبر مذهبی و فعال مدنی آمریکایی بود که نقش مهمی در جنبش حقوق مدنی آمریکا داشت و با اعتقاد به برابری نژادی و مقاومت مسالمت‌آمیز، به مبارزه با تبعیض نژادی پرداخت.

*^۱ سکولار به معنای جداسازی دین از سیاست و امور عمومی است، به طوری که مسائل دینی تأثیری بر تصمیمات سیاسی و اجتماعی نداشته باشد.

*^۱ رقابت‌های امپریالیستی به معنای تلاش قدرت‌های بزرگ برای تصرف سرزمین‌های دیگر و افزایش نفوذ جهانی خود بود. این رقابت‌ها در قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم به اوج خود رسید و یکی از دلایل اصلی جنگ جهانی اول به شمار می‌رود.

*^۲ آرشیدوک فرانسیس فردیناند وارث تاج و تخت امپراتوری اتریش-مجارستان بود که ترور او در سال ۱۹۱۴ یکی از عوامل اصلی شروع جنگ جهانی اول شد.

*^۳ بلوک‌های شرق و غرب تقسیم‌بندی جهان پس از جنگ جهانی دوم به دو قطب قدرت بر اساس ایدئولوژی‌های کمونیسم و سرمایه‌داری بود. این تقسیم‌بندی که به رهبری اتحاد جماهیر شوروی (بلوک شرق) و ایالات متحده (بلوک غرب) صورت گرفت، تا فروپاشی اتحاد شوروی ادامه داشت و رقابت شدیدی میان این دو بلوک بر سر نفوذ جهانی ایجاد کرد.

رفرنس ها

(1) پیشرفت علوم و روش علمی

THE STRUCTURE OF SCIENTIFIC

اثر توماس کوهن، که نقش انقلاب علمی در تغییر پارادایم‌های شناختی را تحلیل میکند.

A HISTORY OF SCIENCE

اثر ویلیام سسیل دامپیر

(2) توسعه ریاضیات و فناوری

THE INDUSTRIAL REVOLUTION: A VERY SHORT INTRODUCTION

اثر رابرت آلن

MATHEMATICS IN WESTERN CULTURE

اثر موريس کلاین

(۳) گسترش نهادهای آموزشی و دانشگاه‌ها

THE UNIVERSITY: AN ILLUSTRATED HISTORY

اثر موران ویلیامز

HIGHER EDUCATION IN THE DIGITAL AGE

اثر ویلیام جی بوون

۴) تأثیر بر زندگی اجتماعی و فلسفه

LOGICAL POSITIVISM

اثر آلفرد آیر

مدرنیسم (MODERNISM) در اوایل قرن بیستم جنبشی هنری و فرهنگی بود که به شکستن سنت‌ها و جستجوی نوآوری در فرم و محتوا، همراه با تمرکز بر تجربیات فردی و تغییرات اجتماعی، پرداخته است.

AN INTRODUCTION TO MODERN PHILOSOPHY

اثر آلبن ویلیامز

۵) ارتباط با فناوری و هوش مصنوعی در عصر دیجیتال

ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A GUIDE TO INTELLIGENT SYSTEMS

اثر مایکل نگل

1) جنگ جهانی اول اثر جان کیگان (1998)

2) یک عمل شرم‌آور: نسل‌کشی ارمنیان و مسئله مسئولیت ترکیه اثر تانر آکی (2006) ÇAM

3) ویتنام: یک تاریخ اثر استنلی کارنو (1997)

4) در تله شیطان: بحران جادوگری سال ۱۶۹۲ سالم اثر مری بث نورتون (2003)

5) هولوکاست: تراژدی یهودیان اثر مارتین گیلبرت (1986)

6) چرنوبیل: تاریخ یک فاجعه هسته‌ای اثر سرجی پلوخی (2018)

7) جنگ خدا: تاریخ جدید جنگ‌های صلیبی اثر کریستوفر تایرمن (2006)

8) بنگال گرسنه: جنگ، قحطی و پایان امپراتوری اثر جانام موکرجی (2015)

9) فروپاشی: گشودن تصادفی دیوار برلین اثر ماری الیز ساروت (2014)

10) محمد آبادی قحطی بزرگ ایران: پیامدهای جنگ جهانی اول. انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۴.

حرف آخر

به پایان آمد این دفتر حکایت همچنان باقی است
پایان این شماره از نشریه گنجینه اندیشه به مثابه پایان
کار ما نیست اندیشه ورزی نیاز است محرز و ملموس
که زمینه های دیگر، مانند فرهنگی، علمی، اخلاقی
و.... را بیدار می کند.

از همه عزیزانی که با تلاش تأمل برانگیز و ذهن کوشا
در این نشریه کنارمان بودند برای ساختن آینده روشن تر
سپاسگزاریم.

آقایان و خانم ها مهدی اردوخانی، متین دباب، معصومه
کیانی، سیده بهناز زحمتکش، زریان مولودی و همه
کسانی که چه مستقیم و غیر مستقیم همراه ما بودن از
صمیم قلب متشکریم.

شنا سنامه نشریه

عنوان نشریه: نشریه گنجینه اندیشه

شماره نشریه: شماره ۳ بهار ۱۴۰۴

صاحب امتیاز: کانون اندیشه دانشگاه صنعتی تبریز

مدیر مسئول: مهدی اردوخانی

سرمدیر: متین دباب

صفحه آرایی - گرافیک - طراح: معصومه کیانی

طراح جلد: سیده بهناز زحمتکش

تیم نشریه: مهدی اردوخانی، متین دباب، معصومه کیانی، سیده بهناز زحمتکش، زریان مولودی

پل ارتباطی بین مخاطبین و مسئولین نشریه

کانال رسمی کانون اندیشه:

[HTTPS://T.ME/ANDISHE_MOTAHAR_TUT](https://t.me/ANDISHE_MOTAHAR_TUT)

کانال رسمی کانون اندیشه

دانشگاه صنعتی تبریز

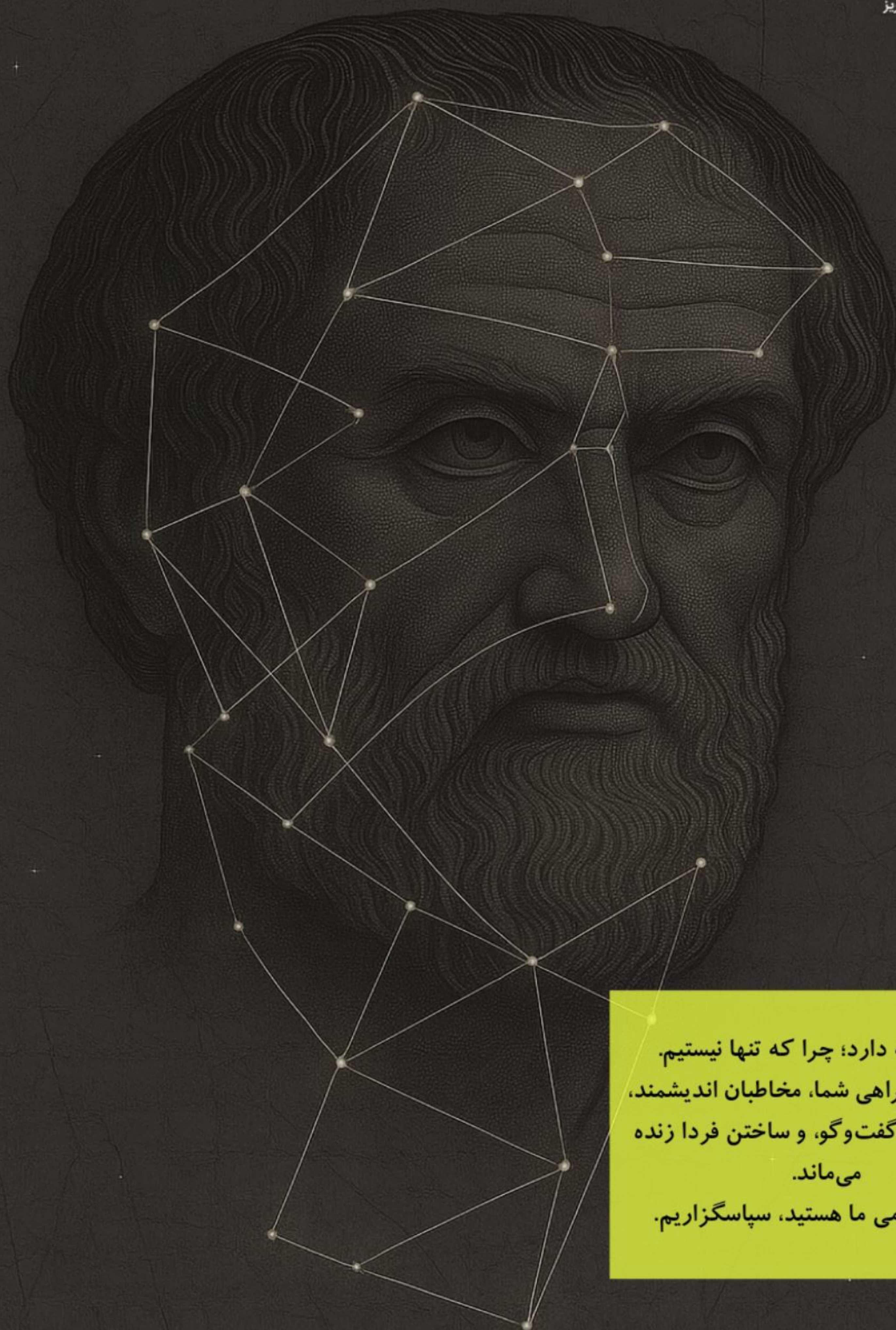
اندیشه ورزی دانشجویی

پیرامون مسائل علمی، فلسفی، فرهنگی، مذهبی و سیاسی.

تمامی حقوق نشریه گنجینه اندیشه (منطق، پلی میان عقل و واقعیت) متعلق به کانون اندیشه دانشگاه صنعتی تبریز است.

دانشگاه صنعتی تبریز

راه ما ادامه دارد؛ چرا که تنها نیستیم.
با حضور و همراهی شما، مخاطبان اندیشمند،
شوق نوشتن، گفت‌وگو، و ساختن فردا زنده
می‌ماند.
از اینکه حامی ما هستید، سپاسگزاریم.

تمامی حقوق مادی و معنوی این نشریه متعلق به کانون
اندیشه دانشگاه صنعتی تبریز می باشد.

ANDISHE_MOTAHAR_TUT

شماره نشریه: شماره ۳ بهار ۱۴۰۴
راه ارتباطی تلگرام: